

Tristán La Rosa

Per Anna Nogué (Universitat Pompeu Fabra) i José Angel Borja

Citació recomanada: Nogué, Anna; Borja, José Angel (2010). "Tristán La Rosa". Obra Periodística, 1. <http://upf.edu/obraperiodistica/anuari/tristanlarosa.html>

Resum: Apassionat per la cultura, Tristán La Rosa es va iniciar en el periodisme amb la crítica d'art a *La Prensa*, l'any 1942, i va fundar i dirigir la revista *Leonardo* (1945); però ben aviat va destacar pels seus escrits com a corresponsal a París de *La Vanguardia*. Les seves cròniques sobre el maig francès són de les més recordades, per la seva intensitat i la sentida descripció de tot el que vivia al carrer en primera persona.

Paraules clau: Tristán La Rosa, La Vanguardia, París, Maig del 68, moviment estudiantil

El autor

Tristán La Rosa i Ball-Ilovera (Barcelona 1915- Baltimore 1990), personatge polifacètic i culte en el sentit més ampli del terme, dominava diverses llengües i era llicenciat en Dret i en Història; a més de periodista, va ser professor d'universitat, traductor, escriptor, historiador, advocat, conseller d'informació de l'ambaixada espanyola a Londres (1963-1965) i president de la Junta Democràtica a París als anys setanta.

Apassionat per la cultura, es va iniciar en el periodisme amb la crítica d'art a *La Prensa*, l'any 1942, i va fundar i dirigir la revista *Leonardo* (1945); però ben aviat va destacar pels seus escrits com a corresponsal a l'estranger de *La Vanguardia* i per les seves col·laboracions al setmanari *Destino*. Des de les talaies excepcionals de París i Londres va acostar el que succeïa al món als lectors del país tancat a l'exterior que era aleshores Espanya. Va ser l'únic periodista espanyol que va estar a Jerusalem durant el procés contra el nazi Adolf Eichmann (1962) i va ser testimoni directe del maig del 68 a França, una experiència que marcaria definitivament la seva evolució ideològica. Fou director del *Diari de Barcelona* (1977) i de *Tele/eXprés* (1979-1981), i al final de la seva carrera va treballar a TVE i va presidir la Asociación de Naciones Unidas de España (ANUE).

Periodo y tema

1968 va ser un any de revoltes juvenils a diferents indrets del món, originades per causes diverses però amb un denominador comú: El descontent amb el poder establert i

els seus governs. De totes, la més recordada -potser pel seu fonament ideològic i el canvi que va suposar a tot el món- va ser la del “Maig francès del 68”.

Tristán La Rosa, aleshores corresponsal de *La Vanguardia* a París, va ser testimoni d'excepció d'aquests fets. Les seves cròniques sobre el maig francès són de les més recordades, per la seva intensitat i la sentida descripció de tot el que vivia al carrer en primera persona. El seu relat acostava aquella situació revolucionària als lectors, aleshores poc avesats a rebre una informació exterior tan completa, amb un estil pedagògic i amb elements històrics i culturals que contextualitzaven i permetien una interpretació global del que succeïa.

La Rosa va viure apassionadament aquesta revolució. Va prendre una postura clarament favorable al moviment estudiantil, tot i que escrivia un relat objectiu dels fets. Ell tenia una màxima: “Els periodistes han de ser independents, però no necessàriament han de ser neutrals.”

Aquesta revolta va generar en ell un gran canvi ideològic. Els qui el van conèixer afirmen que se'l veia impressionat pel que passava a França i per les seves repercussions. De fet, des del principi va ser conscient que estava vivint i explicant un fet històric, i així es constata en les seves cròniques.

Publicació

La Vanguardia era el líder indiscutible de la premsa diària catalana durant els anys seixanta: Mirant concretament l'any 1968, tenia una difusió de 219.109 exemplars, i la seguien *El Noticiero Universal* -amb 82.627 exemplars- i *El Correo Catalán* -amb 59.442-, segons dades de l' *OJD*. A més de la influència generada per la seva difusió, era reconegut el seu planter de corresponsals, que en una època encara no globalitzada suposaven una finestra oberta al món. Coordinats per Santiago Nadal, la informació internacional arribava aquells anys de la mà de periodistes com Augusto Assía, Tristán La Rosa o Angel Zúñiga. En el moment històric de maig de 1968, *La Vanguardia* estava dirigida per Xavier de Echarri, amb Horacio Sáenz Guerrero com a subdirector.

Antologia

A principis del mes de maig de 1968, París es preparava per a ser el centre de l'atenció mundial: Vietnam del Nord havia proposat la capital francesa com a lloc de trobada amb els nordamericans per intentar posar fi a la guerra. Tristan La Rosa, corresponsal de *La Vanguardia* a París, s'encarregaria de cobrir aquest important esdeveniment, però de seguida va fixar l'atenció en un altre punt que d'entrada no tothom va saber valorar en la seva justa mesura i que definitivament va eclipsar aquelles converses per a la pau: les revoltes estudiantils de París del maig del 68.

Les cròniques de Tristán La Rosa van ser, a més de la viva i apassionant descripció periodística d'uns fets presenciats en primera persona, una profunda reflexió política,

didàctica, cultural, històrica i social del que va passar a París entre els mesos de maig i juny de 1968.

Com a periodista global, La Rosa es va capbussar i va explicar quins eren els orígens del problema, advertint des d'un primer moment del seu caràcter diferenciat respecte a altres revoltes que també protagonitzaven joves en altres llocs del món. «Los estudiantes franceses no protestan contra el envío de tropas a un país lejano, como en Estados Unidos, no se levantan contra un régimen de opresión, como en Checoslovaquia y en otros lugares, ni se manifiestan contra la influencia norteamericana, como en Japón, ni se agitan a causa de un problema lingüístico como en Bélgica », afirmava.

Els seus articles també van situar en profunditat el lloc dels fets, explicant detalladament què era la Sorbona i quina va ser la seva història, la seva ubicació, els centres que en depenien, etc. Amb un llenguatge directe i una redacció fresca, va descriure com construïen les barricades els estudiants i els treballadors i com va ser la lluita. Algunes frases il·lustren amb claredat allò que roman gravat en el record col·lectiu: «Los estudiantes lucharon con más entusiasmo que fuerza; los policías, con más fuerza que entusiasmo. »

Malgrat la narració estricta dels fets, La Rosa es va posicionar de manera clara a favor dels estudiants. Va dedicar crítiques molt dures als sindicats, als quals va acusar d'abandonar els estudiants, i també va ser molt dur amb el president francès Charles De Gaulle per l'ocupació de la Sorbona, recordant que únicament havia estat presa en tota la seva història pels nazis.

Quan semblava haver acabat la revolta, va arribar l'hora de l'anàlisi; però, sorprenentment, encara la revolta estudiantil s'avivaria més. La Rosa va tenir l'oportunitat de presenciar i relatar als seus lectors l'evacuació de la Sorbona i l'arriada de les banderes vermella i negra d'aquesta universitat i de l'Odeon. Als seus magistrals relats, va introduir alguna referència cultural i fins i tot es va permetre algunes llicències: «De pronto ocurrió lo insospechado. Grupos de hermosas jovencitas pertenecientes al Comité Revolucionario para la Agitación Cultural ataviadas con ligeros vestidos al estilo 'hippy' se acercaron a los policías armados con porras y escudos y les ofrecieron flores. La negra avalancha de los guardias se detuvo un momento ante la frágil barrera femenina. Cosa dura debe ser esa de aporrear a jovencitas como las que acompañan a la 'primavera' de Botticelli. »

Articles de Tristán La Rosa sobre el maig del 68

- « [París: Apogeo de la revolución estudiantil](#) », 5 de mayo de 1968

- “ [París: Casi cuatrocientos heridos en la batalla de las barricadas en el Barrio Latino](#) ”, 12 de mayo de 1968
- “ [París: Análisis de una revolución](#) ”, 4 de junio de 1968
- “ [París: no se ha producido la esperada vuelta a la normalidad](#) ”, 5 de junio de 1968
- “ [París: De Gaulle propone una «tercera vía» entre el comunismo y el capitalismo](#) ”, 8 de junio de 1968
- “ [París: Nuevo estallido de violencia en el Barrio Latino, donde vuelve a haber barricadas](#) ”, 12 de junio de 1968
- “ [París: El gobierno prohíbe todas las manifestaciones](#) ”, 13 de junio de 1968
- “ [París: Probable evacuación de la Sorbona](#) ”, 14 de junio de 1968
- “ [París: Las banderas roja y negra, arriadas de la Sorbona y del Odeón](#) ”, 15 de junio de 1968
- “ [La ocupación de la Sorbona ha terminado](#) ”, 18 de junio de 1968